

Gedragscode onderwijstaal

Raad van Bestuur, 23 april 2013, 27 mei 2014, 31 maart 2015, 12 april 2016, 28 maart 2017, 27 maart 2018, 26 maart 2019, 31 maart 2020, 30 maart 2021, 29 maart 2022, 28 maart 2023 en 26 maart 2024.

Uitgangspunten

De Universiteit Antwerpen wenst in het kader van haar internationaliseringsstrategie volgende weloverwogen en evenwichtige keuzes te maken wat betreft het gebruik van onderwijstalen.

- Er moet per opleiding en per opleidingsonderdeel nagegaan worden wat de meest aangewezen onderwijstaal is. Hierbij moet rekening gehouden worden met de positie en het belang van het Nederlands als taal voor wetenschappelijk onderzoek en academisch onderwijs enerzijds, en de doelstellingen inzake internationalisering anderzijds.
De kwaliteit van de opleiding blijft steeds de hoofdzaak, wat onder andere betekent dat elk lid van het onderwijzend personeel en van het academisch personeel, belast met een onderwijsopdracht de onderwijstaal waarin het een opleidingsonderdeel doceert op adequate wijze moet beheersen. De kennis van de onderwijstaal door de docenten dient getoetst te worden, en waar nodig worden mogelijkheden tot remediëring aangeboden. In overeenstemming met decretale bepalingen betekent dit dat de docenten die taal moeten beheersen op het ERK-niveau C1.
- Met het oog op de maximale toegankelijkheid van het hoger onderwijs voor de lokale studenten enerzijds, en het verwerven van een degelijke wetenschappelijke basiskennis in het Nederlands anderzijds, wordt op bachelorniveau gekozen voor Nederlandstalige opleidingen. Met het oog op studentenuitwisseling en op de ontwikkeling van de meertaligheid van alle studenten, kunnen binnen de Nederlandstalige bacheloropleidingen wel anderstalige opleidingsonderdelen worden aangeboden binnen de geldende decretale grenzen, rekening houdend met de in de appendix opgenomen lijst aandachtspunten. Binnen de Nederlandstalige bacheloropleidingen worden anderstalige opleidingsonderdelen bij voorkeur niet in het eerste jaar aangeboden.
- Op masterniveau wordt de onderwijstaal gekozen met het oog op de grootst mogelijke meerwaarde met betrekking tot de aard, de inhoud en de doelgroep van de opleiding. Het Nederlands blijft de standaardtaal in het onderwijs, doch voor elke opleiding moet afgewogen worden of er voldoende redenen zijn om hierop een uitzondering te maken. Het zijn in de eerste plaats de faculteiten en de instituten die deze afweging moeten maken. Voor elke master en master-na-masteropleiding moet een bewuste keuze worden gemaakt en moet die keuze – voor het Nederlands of voor een andere taal – worden gemotiveerd aan de hand van de in de appendix opgenomen lijst aandachtspunten.

TITEL I: ONDERWIJSTAAL: ALGEMENE REGELS EN UITZONDERINGEN

Artikel 1. Onderwijs- en Examenreglement

Deze gedragscode legt de regels inzake onderwijstaal en inzake de taal waarin geëxamineerd wordt vast overeenkomstig de geldende decretale taalregels (Structuurdecreet, Flexibiliseringsdecreet, Minidecreet, Decreet betreffende de integratie van de academische hogeschoolopleidingen in de universiteiten) en maakt integraal deel uit van het Onderwijs- en Examenreglement.

Artikel 2: Nederlands is de onderwijstaal

Nederlands is de bestuurstaal aan de Universiteit Antwerpen. In de initiële opleidingen die leiden tot de graad van bachelor en master is de onderwijstaal het Nederlands en worden de examens afgenomen in het Nederlands, afgezien van de hierna vermelde uitzonderingen.

Artikel 3: Taalvereisten bij een eerste inschrijving (Nederlands)

Het instellingsbestuur kan de toelating tot een eerste inschrijving in een in het Nederlands aangeboden opleiding afhankelijk maken van het bewijs dat de betrokken student ofwel

- 1° geslaagd is voor een door de instelling erkende toets over voldoende kennis van het Nederlands;
- 2° ten minste één volledig studiejaar in het Nederlandstalig secundair onderwijs met vrucht heeft voltooid;
- 3° geslaagd is of geslaagd is verklaard voor een opleiding of een of meerdere opleidingsonderdelen met een totale studieomvang van 60 studiepunten in het hoger onderwijs, met het Nederlands als onderwijstaal.

Artikel 4: Taalvereisten bij een eerste inschrijving (andere taal)

Wanneer, in het kader van hierna volgende uitzonderingen, een opleiding in een andere taal dan het Nederlands wordt aangeboden, kan het instellingsbestuur de toelating tot een eerste inschrijving in die opleiding afhankelijk maken van het slagen voor een toets die voldoende kennis van de gebruikte onderwijstaal aantoonst.

Artikel 5: Bepaling onderwijstaal

De onderwijstaal van elk opleidingsonderdeel wordt vastgelegd in de onderwijsregeling van de opleiding.

Artikel 6: Taal van het studiemateriaal

Het studiemateriaal voor in het Nederlands aangeboden opleidingsonderdelen is bij voorkeur in het Nederlands beschikbaar. De docent kan er evenwel voor kiezen om bij in het Nederlands gedoceerde opleidingsonderdelen anderstalig studiemateriaal te gebruiken op grond van wetenschappelijke, pedagogische en/of kwaliteitsoverwegingen.

Artikel 7: Uitzonderingen op art. 2.

Op opleidingsniveau gelden volgende uitzonderingen op het in art. 2 geformuleerde principe

Anderstalige initiële bachelor- of masteropleidingen kunnen worden aangeboden als die specifiek voor buitenlandse studenten zijn ontworpen of als de meerwaarde voor de studenten en het afnemende veld en de functionaliteit voor de opleiding op voldoende wijze aangetoond kunnen worden. Dit kan enkel op voorwaarde dat er in de Vlaamse Gemeenschap een equivalente opleiding wordt aangeboden waarbij de student een opleidingstraject volledig in het Nederlands kan volgen. Een anderstalige opleiding kan een vrijstelling van de equivalentievoorwaarde aanvragen.

Initiële anderstalige bachelor- of masteropleidingen kunnen vrij worden aangeboden enkel en alleen als het gaat om opleidingsprogramma's die specifiek in het kader van het International Course Programme van ontwikkelingssamenwerking voor buitenlandse studenten zijn ontworpen, of als het gaat om anderstalige initiële bachelor- of masteropleidingen die geselecteerd zijn overeenkomstig de bepalingen van een Europees

programma ter bevordering van de internationale samenwerking in het hoger onderwijs en waarbinnen multidiplomerings of gezamenlijke diplomering wordt vooropgesteld.

Op opleidingsonderdeelniveau gelden volgende uitzonderingen op het in art. 2 geformuleerde principe:

- 1° de opleidingsonderdelen die een vreemde taal tot onderwerp hebben en die in die taal worden gedoceerd;
- 2° de opleidingsonderdelen die gedoceerd worden door anderstalige gastprofessoren;
- 3° de anderstalige opleidingsonderdelen die, op initiatief van de student en met instemming van de faculteit, worden gevolgd aan een andere instelling voor hoger onderwijs;
- 4° de opleidingsonderdelen waarvan het instellingsbestuur oordeelt dat zij in een andere onderwijstaal mogen worden aangeboden als voldaan is aan de volgende voorwaarde: de meerwaarde voor de studenten en de functionaliteit voor de opleiding blijken uit de expliciet gemotiveerde beslissing daartoe.

Artikel 8: De taal van het examen

Behoudens de in 1° en 2° hierna vermelde uitzonderingen wordt het examen in het Nederlands afgelegd. Wanneer een opleidingsonderdeel in een andere onderwijstaal wordt aangeboden en wanneer in dezelfde opleiding geen equivalent van het opleidingsonderdeel in het Nederlands wordt gedoceerd, heeft de student het recht het examen af te leggen in het Nederlands. In dat geval dient de student de titularis(sen) daar van op de hoogte te brengen voor 1 december voor opleidingsonderdelen van het eerste semester en voor 1 april voor opleidingsonderdelen van het tweede semester. Deze regeling is niet van toepassing op anderstalige initiële bachelor- en masteropleidingen.

- 1° De faculteit kan de student verplichten om het examen van de in 1° en 3° van art. 7 vermelde opleidingsonderdelen in de andere onderwijstaal af te leggen.
- 2° De faculteit kan uitwisselingsstudenten de toestemming verlenen om het examen af te leggen in een andere taal.

Deze regeling is niet van toepassing op anderstalige initiële bachelors- en mastersopleidingen.

Binnen de korfvakken die invulling geven aan actief pluralisme worden de Nederlandstalige korfvakken als equivalent beschouwd van een Engelstalig korfvak en hebben de studenten niet de mogelijkheid om bij een Engelstalig korfvak het examen in het Nederlands af te leggen.

Artikel 9: Informatie ten behoeve van de student

In de ter beschikking van de studenten gestelde studiegids en in de studiewijzer wordt de onderwijstaal van elk opleidingsonderdeel uitdrukkelijk vermeld.

TITEL II: INITIËLE BACHELOROPLEIDINGEN

Artikel 10: Omvang van het pakket opleidingsonderdelen in een andere taal

Voor de bacheloropleidingen is het gebruik van een andere taal dan het Nederlands beperkt tot ten hoogste 18,33% van de totale omvang van de in die opleiding aangeboden opleidingsonderdelen, uitgedrukt in studiepunten, van het modeltraject. Deze regel geldt evenwel niet voor uitwisselingsstudenten. Daarenboven wordt in de berekening van de maximumgrens van 18,33% geen rekening gehouden met de in art. 7 vermelde types 1° en 3°.

Artikel 11: Anderstalige opleidingsonderdelen in Ba1

De anderstalige opleidingsonderdelen vermeld in 4° van art. 7 worden bij voorkeur niet aangeboden in het eerste modeltraject van minimaal 54 en maximaal 66 studiepunten van een bachelorsopleiding.

TITEL III: INITIËLE MASTEROPLEIDINGEN

Artikel 12: Omvang van het pakket opleidingsonderdelen in een andere taal

Voor de initiële masteropleidingen is het gebruik van een andere taal dan het Nederlands beperkt tot ten hoogste 50% van de in die opleiding aangeboden opleidingsonderdelen, uitgedrukt in studiepunten, in het modeltraject. Deze regel geldt niet voor uitwisselingsstudenten. In de berekening van de maximumgrens van 50% wordt geen rekening gehouden met de in art. 7 vermelde types 1° en 3°.

Artikel 13: De masterproef

- 1° De student stelt het schriftelijk stuk van de masterproef in het Nederlands.
- 2° Indien de masterproef een andere taal tot voorwerp heeft, kan de faculteit bepalen dat het werkstuk in die taal moet worden gesteld c.q. verdedigd.
- 3° De faculteit kan met het oog op de meerwaarde van de masterproef in het kader van de leerresultaten van de opleiding de toestemming geven dat in een Nederlandstalige opleiding de masterproef in een andere taal dan het Nederlands wordt opgesteld. In dat geval is een samenvatting in het Nederlands vereist.

TITEL IV: POST-INITIËLE EN ANDERE OPLEIDINGSPROGRAMMA'S

Artikel 14: Onderwijstaal

De onderwijstaal van volgende types opleidingen wordt vrij geregeld in de onderwijsregeling van de opleiding:

- 1° de masteropleidingen waarvoor de inschrijving alleen openstaat voor personen die reeds in het bezit zijn van een graad van master (master-na-masteropleidingen);
- 2° alle onderwijs- en andere studieactiviteiten in het kader van een nascholing, bijscholing of permanente vorming.

TITEL V: KWALITEITZORG ONDERWIJSTAAL

Artikel 15: Kwaliteitszorg in hoofde van de docent

- 1° Elk anderstalig ZAP-lid, dat geen Nederlandstalige opleidingsonderdelen doceert, dient het Nederlands te beheersen op ERK-niveau B2. Een formele regel wordt daartoe opgenomen in het ZAP-statuut
- 2° Wanneer docenten een opleidingsonderdeel aanbieden in een andere taal dan hun moedertaal, zal het instellingsbestuur erop toezien dat de docenten deze onderwijstaal op adequate wijze beheersen. In overeenstemming met decretale bepalingen betekent dit dat de docenten die taal moeten beheersen op het ERK-niveau C1. Een formele regel wordt daartoe opgenomen in de personeelstatuten van het academisch personeel.
- 3° De onderwijscommissies en faculteiten motiveren het gebruik van een onderwijstaal aan de hand van de in appendix toegevoegde lijst met aandachtspunten.

TITEL VI: RAPPORTERING

Artikel 16: Rapportering

Overeenkomstig het Structuurdecreet rapporteert de instelling jaarlijks aan de Vlaamse Overheid over het taalbeleid aan de instelling, in het bijzonder over de wijze waarop de decreetgeving ter zake werd nageleefd.

APPENDIX

2. Lijst met aandachtspunten bij de keuze van de onderwijstaal voor specifieke opleidingen (master) of specifieke opleidingsonderdelen (bachelor of master)

Deze lijst beoogt aandachtspunten vast te leggen waarmee de instelling houdt bij de taalkeuze voor hetzij specifieke opleidingen of opleidingsonderdelen op bachelor- en masterniveau. Systematische taalevaluatie aan de hand van deze aandachtspunten en de richting waarin zij hoofdzakelijk wijzen, beoogt te resulteren in onderbouwde, gemotiveerde beslissingen omtrent de taal van opleidingen en opleidingsonderdelen. De onderwijscommissies en faculteitsraden expliciteren hun omgang met het gebruik van onderwijstalen. Zij streven daarbij naar de hoogst mogelijke kwaliteit bij de de inrichting van nieuwe opleidingen.

Inhoud

- Welke onderwijstaal is het meest aangewezen voor het overbrengen van de specifieke inhoud en competenties van de opleiding?
- Zijn het leer materiaal en de vakliteratuur die betrekking hebben op de opleiding vooral in het Nederlands of in één of meer andere talen beschikbaar?
- Wordt het wetenschappelijk onderzoek in het vakgebied vooral in het Nederlands of in een andere taal uitgevoerd?
- Indien voor een andere onderwijstaal gekozen wordt, biedt dit dan een inhoudelijke meerwaarde voor de Nederlandstalige studenten binnen het betrokken vakgebied?

Doelgroep

- Bestaat de doelgroep van de opleiding voornamelijk uit Nederlandstalige of anderstalige studenten? Zou de toegankelijkheid van de opleiding in kwestie voor de doelgroep(en) in het gedrang komen door het gebruik van (een) andere onderwijsta(a)l(en) dan het Nederlands?
- Beheersen de (kandidaat-)studenten de voorgestelde onderwijsta(a)l(en) in voldoende mate? Is er voldoende ondersteuning aanwezig voor het geval dat de aanwezige kennis ontoereikend is?
- Beschikt de Universiteit Antwerpen met betrekking tot het vakgebied over bepaalde troeven die inschrijving voor de opleiding bijzonder aantrekkelijk maken voor buitenlandse studenten (specifieke onderwijs- of onderzoekssterktes, infrastructuur, geografische en/of culturele omgeving, ...)?
- Wat zijn de kenmerken van de “markt” waarop de universiteit zich met deze opleiding begeeft? Welk inschrijvingsgeld is de binnenlandse, respectievelijk buitenlandse doelgroep bereid om te betalen voor een dergelijke opleiding?

Uitstroom

- Welke zijn de specifieke taalcompetenties die het afnemend veld verwacht van de afgestudeerden van de opleiding?
- Leidt de opleiding op tot één of meer specifieke beroepen waarbinnen het gebruik van het Nederlands dan wel andere talen gangbaar en/of noodzakelijk is?

Docenten

- Beheersen de docenten de voorgestelde onderwijsta(a)l(en) in voldoende mate? Is er voldoende ondersteuning aanwezig voor het geval dat de aanwezige kennis ontoereikend is?
- Zijn er binnen het betrokken vakgebied anderstalige leden van het academisch personeel, of zou het nuttig zijn om deze in de toekomst aan te trekken?
- Levert de inzet van buitenlandse docenten een grotere meerwaarde op in het betrokken vakgebied?

Maatschappelijke verankering en verbondenheid

- Stellen de professionele doeltellingen en de maatschappelijke verbondenheid van de opleiding op lokaal, regionaal of mondiaal vlak specifieke taalvereisten aan de studenten en de docenten van de opleiding? In welke mate speelt interculturaliteit in het betrokken vakgebied een belangrijke rol?